

JAARVERSLAG 2020 EN JAARPLAN 2021

30 maart 2021

RIS308261

Rekenkamer

Den Haag

COLOFON

Leden

Manus Twisk, voorzitter

Pauline Reeuwijk

Robert-Jaap Voorn

Medewerkers stafbureau

Arjan Wiggers (secretaris)

Thijs Bosma (senior onderzoeker en plaatsvervangend secretaris)

Coen Eisma (senior onderzoeker)

Sophie Henken (senior onderzoeker, vanaf 1 maart 2021)

Rosa Ridderhof (onderzoeker)

Souhaib ben Kchouh (onderzoeker)

Juliette van Adrichem (onderzoeker)

Katelijne Brongers (onderzoeker)

Contactgegevens

Rekenkamer Den Haag

Postbus 16079

2500 BB Den Haag

T: 070 353 2048

Bezoekadres

Stadhuis Gemeente Den Haag

Spui 70

2511 BT Den Haag

Datum

30 maart 2021

Foto voorzijde

Beeldbank gemeente Den Haag / Martijn Beekman

RIS-nummer

308261

VOORWOORD

2020 was een bewogen jaar. We begonnen het jaar met de start van het onderzoek naar de kosten van jeugdzorg met zeven andere rekenkamer(commissie)s, een opvolgingsbrief over het economisch beleid en een toelichting over de onderzoeken van de gemeentelijke accountantsdienst en de rekenkamer naar de tarieven op de Haagse Markt.

Vervolgens sloeg de Corona pandemie wereldwijd toe. Los van de sociale-, economische- en gezondheidseffecten van de pandemie, veranderde onze manier van werken in één klap drastisch. Hoewel het werk bij de rekenkamer over het algemeen goed kon worden voortgezet, leidde de coronacrisis wel tot vertraging in de onderzoeken. Enerzijds, doordat het langer duurde voordat informatie kon worden aangeleverd aan de rekenkamer en de gemeente ook meer tijd nodig had voor het wederhoor. Anderzijds, doordat in verband met de coronacrisis het werk bij de rekenkamer anders verdeeld moest worden.

Desondanks was 2020 een jaar met veel publicaties van de Haagse rekenkamer. We verzonden vier brieven aan de raad: over het raadsvoorstel 'Actualisering dekkingsbesluit Amare'; over de opvolging van het onderzoek naar subsidies; over de verkenning naar de transparantie en kwaliteit van het gemeentebestuur tijdens de Coronacrisis; en de technische vragen over het onderzoek Onderwijs- en Cultuurcomplex. Daarnaast is een handreiking over revolverende fondsen gepubliceerd en is het onderzoek naar het Onderwijs-en Cultuurcomplex Amare gepubliceerd.

Naast deze publicaties, werd gewerkt aan de onderzoeken naar geheimhouding op bestuurlijke stukken, de kosten voor de jeugdzorg in de H10-gemeenten, de participatiewet voor jongeren en afvalgerelateerde overlast in de openbare ruimte. Tot slot zijn we gestart met verkenningen naar de burgerparticipatie bij de energietransitie en de woningbouw .

Van Wicher Schönau namen we in juli als lid van de rekenkamer afscheid. Pauline Reeuwijk werd opnieuw benoemd en Robert-Jaap Voorn werd als nieuw lid benoemd. Daarmee is ons bestuur de komende jaren weer op sterkte. Met dit bestuur hebben we de afgelopen maanden gewerkt aan onze nieuwe ambities en een meerjarenstrategie 2021-2024 opgesteld. We willen vanuit onze onafhankelijke rol het gemeentebestuur nog beter ondersteunen. Dit doen we door resultaatgerichter te werken, meer tijd in te ruimen voor kortere onderzoeken die inspelen op de actualiteit en onze rapporten toegankelijker te presenteren.

H.A. (Manus) Twisk
voorzitter

Inhoud

Colofon	2
Voorwoord.....	3
Jaarverslag 2020.....	6
Inleiding	6
1. Wat hebben we gedaan en bereikt?.....	7
1.1 <i>Inleiding</i>	7
1.2 <i>Stand van zaken jaarplan 2020</i>	7
1.3 <i>Afgeronde onderzoeken</i>	9
‘Leren van een bouwproject’, onderzoek naar het Onderwijs- en Cultuurcomplex	9
Geheimhouding	10
1.4 <i>Lopende onderzoeken</i>	11
Participatiewet	11
Kosten jeugdzorg H10.....	11
Afvalgerelateerde overlast	12
1.5 <i>Onderzoeken in voorbereiding en verkenningen</i>	12
Verkenning Energietransitie	12
Verkenning Woningbouw	13
1.6 <i>Meerjarenstrategie 2021-2024</i>	13
1.7 <i>Overige werkzaamheden</i>	14
1.8 <i>Activiteiten leden rekenkamer</i>	14
2. Wat heeft het gekost?.....	15
2.1 <i>Toelichting per post</i>	16
2.2 <i>Urenbesteding</i>	16
Jaarplan 2021	18
Inleiding	18
3. Wat willen we bereiken?	19
4. Wat gaan we daar voor doen?	19
4.1 <i>Onderzoeken</i>	20
Geheimhouding	20
Participatiewet – begeleiding van jongeren	20
Aanpak van afvalgerelateerde overlast in de openbare ruimte	21
Jeugdzorg H10	21
Burgerparticipatie in energietransitie	21

Woningbouw	21
4.2 <i>Verkenningen</i>	21
4.3 <i>Monitoring raadsbesluiten n.a.v. rekenkameronderzoek</i>	21
4.4 <i>Kortlopende onderzoeken</i>	22
5. Wat gaat dat kosten?	22
5.1 <i>Toelichting per post</i>	22

JAARVERSLAG 2020

Inleiding

De Rekenkamer Den Haag brengt verslag uit van de activiteiten in 2020. Wij leggen hiermee verantwoording af over ons handelen en geven inzicht in de manier waarop we de door ons ter beschikking gestelde middelen hebben besteed.¹ In de hierna volgende hoofdstukken zijn onze activiteiten nader weergegeven, waarbij het volgende stramien wordt gevolgd:

- Wat hebben we gedaan en bereikt?
- Wat heeft het gekost?

¹ De rekenkamer stelt elk jaar voor 1 april een verslag op van haar werkzaamheden over het voorgaande jaar, art. 185, lid 3 van de Gemeentewet

1. Wat hebben we gedaan en bereikt?

1.1 Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op de activiteiten en resultaten van 2020. In ons Jaarplan 2020 (RIS305039) is een overzicht opgenomen van de voorgenomen activiteiten voor 2020. Aan de hand daarvan lichten we per onderwerp toe wat de stand van zaken is.

1.2 Stand van zaken jaarplan 2020

In de hiernavolgende tabel wordt per onderzoek aangegeven wat de oorspronkelijke planning was en wat de huidige stand van zaken is. Waar van toepassing is ook een toelichting opgenomen. Na de tabel wordt per onderzoek een uitgebreidere toelichting gegeven op wat we hebben gedaan en bereikt.

Onderwerp	Oorspronkelijke planning	Stand van zaken	Toelichting
Onderzoek Onderwijs- en Cultuurcomplex	Publicatie 2 ^e kwartaal 2020	Onderzoek: publicatie 6 november 2020 Brief bij dekkingsvoorstel Amare: publicatie 15 mei 2020	Het feitelijk en bestuurlijk wederhoor nam 6 maanden in beslag.
Onderzoek Participatiewet	Publicatie 2 ^e kwartaal 2020	Publicatie verwacht 2 ^e kwartaal 2021	Vanwege de complexiteit en veel tijd voor feitelijk wederhoor.
Onderzoek Afvalgerelateerde overlast	Publicatie 2 ^e kwartaal 2020	Publicatie verwacht 4 ^e kwartaal 2021	In 2020 grotendeels stil gelegen vanwege andere prioriteiten. Wordt in het 2 ^e kwartaal 2021 weer opgestart.
Onderzoek Geheimhouding	Publicatie 2 ^e kwartaal 2020	Onderzoek: publicatie 14 januari 2021 Brief analyse G4- rekenkamers: publicatie 25 januari 2021	Wisseling in de projectleiding vanwege de coronacrisis en lange wederhoorprocedure.
Onderzoek Jeugdzorg H10	Publicatie 1 ^e kwartaal 2021	Publicatie verwacht 2 ^e kwartaal 2021	Vertraagde aanlevering van informatie en lange

			wederhoorprocedure vanwege coronacrisis.
Onderzoek Bedrijfsexploitatie Onderwijs- en Cultuurcomplex	Start 3 ^e kwartaal 2020/ Publicatie 2 ^e kwartaal 2021	Onderzoek niet gestart	Na ingebruikname van Amare wordt beoordeeld of onderzoek naar de exploitatie nuttig is.
Handreiking Revolverende Fondsen	Afronding 2 ^e kwartaal 2020	Publicatie 15 september 2020	De afronding kostte iets meer tijd en is over het zomerreces getild.
Verkenning Energietransitie	Afronding 2 ^e kwartaal 2020	Afronding 2 ^e kwartaal 2021	Onderzoeksthema is bepaald. De onderzoeksopzet wordt in 2021 uitgewerkt.
Verkenning woningbouw	Afronding 2 ^e kwartaal 2020	Afronding 2 ^e kwartaal 2021	De verkenning is in 2020 gestart en wordt vanwege andere werkzaamheden in 2021 afgerond.
Navolging op afgeronde onderzoeken	Wanneer van toepassing	Opvolgingsbrief Economisch beleid: publicatie 21 februari 2020 Opvolgingsbrief Subsidies: publicatie 3 juli 2020	Naar aanleiding van o.a. de Economische visie van oktober 2019 Naar aanleiding van o.a. de Kadernota subsidiebeleid van juni 2020.

Tabel 1 Stand van zaken geplande activiteiten uit het jaarplan 2020

1.3 Afgeronde onderzoeken

‘Leren van een bouwproject’, onderzoek naar het Onderwijs- en Cultuurcomplex

Wat hebben we gedaan?

In november 2020 heeft de rekenkamer het onderzoek naar de ontwikkeling en realisatie van het Onderwijs- en Cultuurcomplex Amare gepubliceerd. Eerder in 2020 stuurden we de gemeenteraad een brief met een aantal constatering bij een aangepast dekkingsvoorstel van het college voor Amare (RIS305278, 15 mei 2020).

Het onderzoek richtte zich op de kaderstelling door de gemeenteraad, de uitvoering van het project door het college en de gekozen contractvorm en het contractmanagement. De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek zijn dat de gemeenteraad onvoldoende transparant is geïnformeerd over de kosten en de voortgang van het project. En het college heeft bij de uitvoering van het contract met de aannemer op onderdelen niet in lijn met de uitgangspunten van de gekozen contractvorm gehandeld.

Tijdens de afronding van ons onderzoek legde het college de gemeenteraad het raadsvoorstel ‘Actualisering dekkingsbesluit Amare’ voor (RIS304964). Bij dit voorstel hebben wij een brief gepubliceerd waarmee we meer inzicht hebben gegeven in de kosten voor de investering en de structurele lasten voor Amare en de dekking daarvan.

Wat hebben we bereikt?

De uitkomst van ons onderzoek is dat de informatievoorziening over dit project aan de gemeenteraad onvoldoende transparant is geweest. Zo zijn de kosten voor het project steeds lager voorgesteld dan ze waren. Ook constateren we dat de wijze waarop het college invulling gaf aan de opdrachtgeversrol, op onderdelen niet in lijn is met de gekozen contractvorm. We bevelen naar aanleiding van dit onderzoek aan dat het college en de gemeenteraad gaan werken aan een cultuurverandering in de wijze waarop de gemeenteraad door het college wordt geïnformeerd. Over de contractvorm bevelen wij aan dat in de toekomst de gemeenteraad betrokken wordt bij de overwegingen die ten grondslag liggen aan de keuze voor een contractvorm. Vergelijkbare complexe projecten lenen zich minder van de gekozen vorm waarin het ontwerp, de bouw en het onderhoud in één contract worden geïntegreerd. Het college heeft in zijn reactie erkend dat de informatie transparanter had gekund, maar weerlegt wel onze conclusie. Belangrijkste punt daarbij is dat het college niet herkent dat de kosten voor de realisatie van het OCC te laag zijn gepresenteerd aan de gemeenteraad. In de raadscommissie Ruimte van 18 februari 2021 is ons raadsvoorstel behandeld. Naar verwachting wordt het raadsvoorstel geagendeerd voor raadsbehandeling in maart 2021. De brief bij het aangepaste dekkingsvoorstel is besproken in de raadscommissie Ruimte van 27 mei 2020.

Geheimhouding

Wat hebben we gedaan?

De rekenkamer heeft de onderzoeksopzet over geheimhouding op 5 september 2019 gepubliceerd. Het doel van dit onderzoek was om voor de raad inzichtelijk te maken of het beleid en de praktijk rondom geheimhouding in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving en of het principe van 'openbaar tenzij' ook in de praktijk goed wordt nageleefd.

We hebben voor dit onderzoek het gemeentelijk beleid over geheimhouding bestudeerd, betrokken ambtenaren geïnterviewd, een enquête onder raadsleden en fractievertegenwoordigers uitgezet, hierover een verdiepende werksessie georganiseerd en een dossieranalyse van een aantal geselecteerde geheime stukken uitgevoerd. Daarnaast hebben we prof. mr. S. A. J. (Solke) Munneke geraadpleegd over de beoordeling of het beleid en de praktijk voldoet aan wet- en regelgeving.

Met de G4-rekenkamers is daarnaast een brief met een gezamenlijke analyse over geheimhouding opgesteld voor de G4-gemeenteraden. Tevens is een brief voor de Tweede Kamer opgesteld die betrekking heeft op de wet- en regelgeving rondom geheimhouding.

Wat hebben we bereikt?

Het onderzoek is gepubliceerd op 14 januari 2021 en wordt waarschijnlijk in april 2021 behandeld in de commissie Bestuur. De uitkomst van het onderzoek was dat de gemeente de geheimhouding ten dele op orde heeft. De Haagse praktijk omtrent geheimhouding wijkt op enkele punten af van de wet, waardoor niet altijd goed geheimhouding op informatie wordt gelegd. De gemeente loopt hierdoor het risico dat informatie onbedoeld openbaar wordt. Daarnaast schiet de motivering waarom informatie geheim is tekort en wordt geheimhouding na verloop van tijd veelal niet opgeheven. Wanneer het college geheimhouding op de stukken legt en geheime stukken naar de raad stuurt, worden de procedures uit de wet goed gevolgd en bestaat er nauwelijks risico dat de geheime informatie onbedoeld openbaar wordt. Het college heeft aangegeven het grootste deel van de aanbevelingen gericht op het college over te nemen. Het presidium heeft aangegeven in het rapport aanknopingspunten te zien om in samenwerking met het college het beleid en de procedures rond geheimhouding te stroomlijnen en waar mogelijk te verbeteren.

Op 25 januari 2021 is de gezamenlijke analyse van de G4-rekenkamers over geheimhouding gepubliceerd. De vaste commissie voor Binnenlandse zaken heeft de brief van de G4-rekenkamers besproken en besloten dat de brief betrokken kan worden bij de behandeling van het wetsvoorstel Bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur (TK 35546).

1.4 Lopende onderzoeken

Participatiewet

Wat hebben we gedaan?

Op 27 februari 2019 hebben wij de opzet voor het onderzoek naar de begeleiding van jongeren in het kader van de Participatiewet gepubliceerd. De rekenkamer wil met dit onderzoek voor de raad inzichtelijk maken in hoeverre de gemeente er in slaagt om jongeren van 18 tot 27 jaar de benodigde ondersteuning te bieden om naar school of aan het werk te gaan. Daarnaast beoogt de rekenkamer met dit onderzoek bij te dragen aan de ontwikkeling en kwaliteitsverbetering van het gemeentelijke beleid ten aanzien van de begeleiding van jongeren naar school of werk.

We hebben voor dit onderzoek met jongeren gesproken en onder jongeren die begeleiding krijgen van de gemeente een enquête gehouden. Van een aantal van hen hebben we ook dossiers geanalyseerd om te achterhalen hoe de begeleiding er in de praktijk uit ziet. Daarnaast hebben we een analyse uitgevoerd op basis van microdata over alle jongeren in Den Haag, waarbij het doel is meer inzicht te krijgen in de afzonderlijke doelgroepen, de achterliggende problematiek van jongeren en de aansluiting van de aanpak op die problematiek. Het feitenrapport is 30 oktober 2020 voor wederhoor aangeboden aan de gemeentesecretaris. Op 20 november 2020 hebben wij de feitelijke wederhoorreactie ontvangen en zijn wij gestart met de verwerking van het feitelijk wederhoor.

Wat hebben we bereikt?

Wij verwachten dit onderzoek, na verwerking van het feitelijk wederhoor, het afronden van de bestuurlijke nota en het bestuurlijk wederhoor, af te kunnen ronden en te publiceren in het 2^e kwartaal van 2021.

Kosten jeugdzorg H10

Wat hebben we gedaan?

De rekenkamer heeft op 10 januari 2020 de onderzoeksopzet voor het gezamenlijk onderzoek naar de kosten van jeugdzorg H10 gepubliceerd. De rekenkamer voert dit onderzoek uit in samenwerking met de rekenkamer(commissie)s van de andere H10-gemeenten: Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.

De rekenkamer heeft naast dossieranalyse en interviews, een uitgebreide data-analyse uitgevoerd. Daarnaast is de informatievoorziening over de kosten van jeugdzorg aan de gemeenteraden geanalyseerd. Op 11 december 2020 is het feitenrapport voor feitelijk wederhoor aangeboden aan de H10-gemeenten en het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Nadat de cijfers uit deel I van het onderzoek niet werden herkend door het servicebureau is in overleg met het servicebureau het bronbestand waarop de analyses zijn verricht aangepast en is deel I op 17 februari 2021 opnieuw aangeboden voor feitelijk wederhoor. Op verzoek van diverse H10-gemeenten, waaronder Den Haag, is de

wederhoortermijn van 3 weken verlengd naar 6 weken. Voor de andere twee delen van het onderzoek hebben wij van de gemeente Den Haag op 29 januari 2021 een feitelijke wederhoorreactie gekregen.

[Wat hebben we bereikt?](#)

Na ontvangst van de feitelijke wederhoorreactie op deel I, de verwerking van het feitelijke wederhoor, het opstellen van een bestuurlijk rapport en bestuurlijk wederhoor verwachten wij dit onderzoek af te ronden en te publiceren in het 2e kwartaal van 2021.

Afvalgerelateerde overlast

[Wat hebben we gedaan?](#)

Om als rekenkamer ook in te spelen op vragen die bij burgers leven, hebben wij in 2018 een enquête uitgezet bij het Stadspanel Den Haag. Op basis van de uitkomsten van deze enquête is in het jaarplan 2019 een onderzoek naar de aanpak van afvalgerelateerde overlast in de openbare ruimte opgenomen. Op 2 mei 2019 is de rekenkamer gestart met dit onderzoek, waarmee de rekenkamer voor de gemeenteraad inzichtelijk wil maken of de aanpak van de gemeente doeltreffend en doelmatig is. Hierbij gaat de rekenkamer specifiek in op de vraag hoe de gemeente beschikbare informatie gebruikt bij het bepalen van prioriteiten en inzet bij de aanpak van afvalgerelateerde overlast in de openbare ruimte.

Het onderzoek richt zich specifiek op drie handhavingsprioriteiten – de overlast van hondenpoep, van weesfietsen en van rommel op straat – en kijkt naast het stedelijk beleid naar twee casussen: de stadsdelen Centrum en Segbroek.

De rekenkamer heeft voor dit onderzoek het beleid van de gemeente bestudeerd, interviews gehouden met beleidsambtenaren, (groeps)interviews gehouden met direct betrokkenen bij de uitvoering, straatinterviews met burgers gehouden en databestanden geanalyseerd.

In 2020 heeft het onderzoek grotendeels stil gelegen. Het tegelijk uitvoeren van vijf grotere onderzoeken bleek mede als gevolg van de coronacrisis niet goed haalbaar. Dit zou voor alle onderzoeken tot een te lange doorlooptijd leiden. Het onderzoek naar Afval in de openbare ruimte wordt in het tweede kwartaal van 2021 weer opgestart. Het thema is nog steeds actueel.

[Wat hebben we bereikt?](#)

We verwachten dit onderzoek af te ronden en te publiceren in het eerste kwartaal van 2022.

1.5 Onderzoeken in voorbereiding en verkenningen

Verkenning Energietransitie

[Wat hebben we gedaan?](#)

In de Meerjarenstrategie 2017-2020 van de rekenkamer is opgenomen dat de rekenkamer een verkenning wil doen naar de energietransitie. Die verkenning is in 2017 uitgevoerd. Echter, omdat de energietransitie bij de gemeente nog nauwelijks op gang was gekomen,

werd door de rekenkamer besloten op een later moment opnieuw een verkenning uit te voeren. Gedurende 2019-2020 heeft de rekenkamer de ontwikkelingen gevolgd op het gebied van duurzame energie in Den Haag en de instrumenten die de gemeente inzet of wil inzetten in het kader van de energietransitie en de klimaatdoelstellingen.

[Wat hebben we bereikt?](#)

De verkenning heeft in februari 2020 geleid tot een interne notitie met mogelijke onderzoeksonderwerpen. Hieruit volgden twee onderwerpen waar een nadere invulling aan is en wordt gegeven. Het eerste betreft een handreiking revolverende fondsen. De handreiking is in het tweede kwartaal op basis van documentanalyse en interviews met externe experts opgesteld en in september 2020 gepubliceerd. In een reactie op de handreiking heeft het college in februari 2021 aangegeven dat de handreiking een handzaam inzicht geeft in de werking van revolverende fondsen. Het college is voornemens om bij besluitvorming van toekomstige fondsen expliciet(er) stil te staan bij de punten uit de handreiking. Het andere onderwerp is een onderzoek waarbij de focus ligt op de burgerparticipatie bij de energietransitie. We verwachten voor het zomerreces 2021 hiervan een onderzoeksopzet te publiceren en te kunnen starten met het onderzoek.

Verkenning Woningbouw

[Wat hebben we gedaan?](#)

Het onderwerp woningbouw is genoemd in de 'Meerjarenstrategie 2017-2020' en tijdens de consultatie met raadsfracties in 2019.

Naar aanleiding van de gesprekken die de rekenkamer in het voorjaar van 2020 heeft gevoerd met de gemeenteraadsfracties, is besloten bij deze verkenning ook het realiseren van voorzieningen in woonwijken te betrekken en de verkenning te bezien in het kader van de demografische ontwikkeling van de stad.

[Wat hebben we bereikt?](#)

Vanwege het geven van prioriteit aan de afronding van andere onderzoeken is de verkenning nog niet afgerond. We verwachten voor het zomerreces 2021 een onderzoeksopzet te publiceren en te starten met het onderzoek.

1.6 Meerjarenstrategie 2021-2024

Tegelijkertijd met dit Jaarverslag 2020 en Jaarplan 2021 publiceert de rekenkamer ook een Meerjarenstrategie 2021 - 2024; 'Onderzoek dat ertoe doet' (RIS 308262). Met de meerjarenstrategie geeft de rekenkamer inzicht in de doelen van de rekenkamer en de wijze waarop we daaraan invulling geven. De visie van de rekenkamer is om onderzoek te doen dat ertoe doet. De komende jaren willen wij ons daarom verder ontwikkelen op het gebied van professionaliteit en de rapporten beter leesbaar en toegankelijk maken. Wij zetten in op een goede relatie met de raad en het college en doen onafhankelijk onderzoek. Daarnaast houden wij oog voor een evenwichtige spreiding over verschillende thema's en voeren we

drie onderzoeken uit per jaar. Tenslotte willen we ruimte in de planning houden voor flexibiliteit en actualiteit.

1.7 Overige werkzaamheden

Om de toegankelijkheid van onze onderzoeken te vergoten hebben wij onze website opnieuw vormgegeven. Ook hebben wij de plaatjes in onze onderzoeksrapporten en de animaties en presentaties over onze onderzoeken verbeterd. Voor onze onderzoeken naar het OCC en Geheimhouding hebben wij voor het eerst zogenaamde explainer-video's gemaakt. Dit zijn korte animatievideo's waarin de belangrijkste resultaten van ons onderzoek op een snelle en begrijpelijke manier worden uitgelegd.

De rekenkamer heeft in juni 2020 een concept informatieprotocol opgesteld om duidelijkheid te creëren over het recht op informatie van de rekenkamer. Het informatieprotocol dient tevens om met het college concrete afspraken te maken hoe aan dit recht in de praktijk invulling wordt gegeven. Zodra vanuit de ambtelijke organisatie is gereageerd op het voorstel en deze reactie is verwerkt in het protocol, wordt het protocol als een overeenkomst ondertekend door het college en de rekenkamer.

De rekenkamer ziet kwalitatief hoogwaardig onderzoek als een belangrijke voorwaarde voor een onafhankelijke en objectieve uitvoering van haar taak. Bij de uitvoering van onze onderzoeken houden we daarom vast aan kwaliteitseisen. Met de notitie 'Kwaliteitswaarborging rekenkameronderzoek' maken we duidelijk aan welke eisen onze onderzoeken moeten voldoen. Deze eisen zijn ook in ons onderzoeksproces opgenomen. Zowel bij de start van een onderzoek als bij de afronding, geven we duidelijk aan hoe aan deze eisen wordt voldaan.

1.8 Activiteiten leden rekenkamer

De rekenkamer bestaat uit drie leden die onafhankelijk zijn van het gemeentebestuur. De voorzitter van de rekenkamer wordt geacht zijn functie in 12 uur per week te vervullen, voor de leden is dat 8 uur per week. Zij besteden het grootste gedeelte van hun tijd aan overleg en werkzaamheden voor de opzet, begeleiding, publicatie en behandeling van de onderzoeksprojecten.

In 2020 hebben de leden elf maal een reguliere rekenkamervergadering gehouden. De leden woonden daarnaast relevante raads(commis­sie)vergaderingen en werkconferenties bij. Ook wordt er met directeuren/voorzitters van andere rekenkamers, zoals de G4, periodiek overleg gevoerd. De voorzitter besteedt verder tijd aan de interne organisatie van de rekenkamer.

De huidige leden van de rekenkamer hebben de volgende nevenfuncties:

Manus Twisk (voorzitter)

- Teammanager Financiën, gemeente Lansingerland, bezoldigd, vanaf 2020

Pauline Reeuwijk (lid en plaatsvervangend voorzitter)

- Expert onderzoeker en programmacoördinator Zorg en Sociale Zekerheid bij de Algemene Rekenkamer, bezoldigd, vanaf 2018

Robert-Jaap Voorn (lid)

- Partner bij Andersson Elffers Felix (AEF), bezoldigd
- Lid van bestuur van Raad voor Organisatieadviesbureaus (ROA), onbezoldigd
- Voorzitter van Raad van Toezicht van Aorta (architectuurcentrum in Utrecht), onbezoldigd

2. Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020 (oorspronkelijk)	Begroting 2020 (gewijzigd)	Realisatie 2020
Personeelskosten staf	543	543	542
Honorering leden rekenkamer	72	72	72
Inhuur	105	105	38
Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc.)	114	114	109
Diversen	31	35	48
Totaal	865	869	809
		Resultaat	60

Tabel 2 Financieel overzicht 2021

De oorspronkelijke begroting van de rekenkamer in 2020 bedroeg € 865.000. Dit is inclusief het rekeningresultaat van 2019 (€ 37.000) en een bijdrage van de H10-rekenkamer(commissie)s aan de Rekenkamer Den Haag voor de uitvoering van het gezamenlijke onderzoek naar de H10-jeugdzorg (€ 27.000). Bij de 8-maandsrapportage is de begroting van de rekenkamer met € 5.000 verhoogd. De begrootte bijdrage van de rekenkamer(commissie)s over 2020 is verlaagd naar € 26.000. De resterende bijdrage van € 1.000 van de rekenkamer(commissie)s is opgenomen in de begroting 2021. Het eindresultaat over 2020 bedraagt € 60.000. Dit is 7% van de begroting excl. de bijdrage van de rekenkamer(commissie)s. Conform de verordening neemt de rekenkamer het resultaat (tot maximaal 10% van de omvang van de begroting) mee naar 2021.

2.1 Toelichting per post

Personeelskosten en honorering leden rekenkamer

De lasten komen nagenoeg overeen met de begroting.

Inhuur

Ten behoeve van een aantal (onderzoeks-)activiteiten is gebruik gemaakt van inhuur van derden (zie hiernavolgende tabel).

Inhuur	Bedrag (x € 1.000)
Onderzoek Geheimhouding	15
Onderzoek H10-Jeugdzorg	12
Onderzoek Participatiewet	8
Handreiking Revolverende fondsen	3
Totaal	38

Tabel 3 Inhuur

De lasten voor de inhuur zijn lager dan begroot. Medio 2020 heeft de rekenkamer besloten de ruimte op de inhuur in te willen zetten voor het uitbreiden van de formatie met een senior onderzoeker. Hiertoe is een procedure met een extern wervingsbureau gestart. Het vinden van een geschikte kandidaat heeft echter langer geduurd dan verwacht, waardoor de formatie pas in 2021 kon worden uitgebreid.

Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc.)

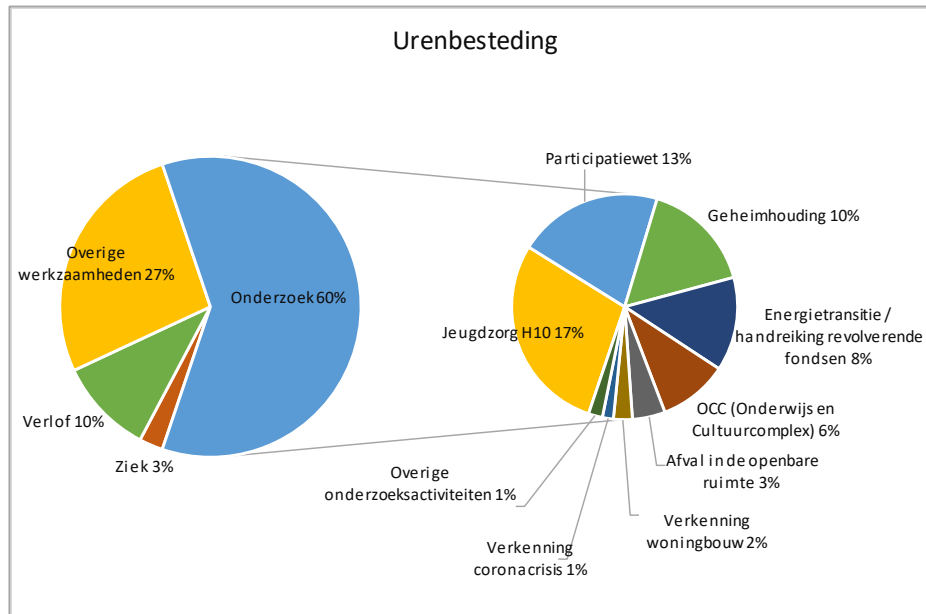
De lasten zijn € 5.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een meevallende doorbelasting van de huisvestingskosten.

Diversen

De lasten zijn € 13.000 hoger dan begroot, vanwege het inschakelen van een extern wervingsbureau (€ 4.000) en de vernieuwing van de website (€ 8.500), waarmee in de begroting geen rekening is gehouden.

2.2 Urenbesteding

In onderstaande figuur is de relatieve urenbesteding van de rekenkamer opgenomen. In 2020 was het ziekteverzuimpercentage met 3% laag. In totaal werd 60% van de uren besteed aan de onderzoeken (incl. oriëntatie), waarvan de meeste uren zijn besteed aan de Jeugdzorg H10, Participatiewet, Geheimhouding, de verkenning voor de Energietransitie en het daarbij opstellen van een Handreiking revolverende fondsen, het Onderwijs- en Cultuurcomplex, Afval in de openbare ruimte en de verkenningen naar de Woningbouw en de Coronacrisis. De 27% aan overige werkzaamheden werd besteed aan de aansturing van de staf, de onderzoeksprogrammering, financiën, personeelszaken, secretariële ondersteuning, overleggen en opleidingen.

Figuur 1 Besteedde uren 2020, verdeeld naar onderzoeken, algemene werkzaamheden, verlof en ziekteverzuim.

JAARPLAN 2021

Inleiding

De rekenkamer is, evenals de gemeenteraad, de burgemeester en het college, een in de gemeentewet vastgelegd bestuursorgaan. De rekenkamer is onafhankelijk en onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur (college, burgemeester en gemeenteraad) gevoerde bestuur. Het doel van de rekenkamer is, conform de toelichting bij de wet, de controlerende (en kaderstellende) rol van de raad te versterken en de aandacht voor met name de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid bij het bestuur te vergroten. De producten van de rekenkamer zijn tevens bedoeld als aanknopingspunt voor het gemeentebestuur om rekenschap af te leggen aan de burgers.

Onze missie is:

Het door middel van onafhankelijk en objectief onderzoek beoordelen van het door de gemeente Den Haag gevoerde bestuur met als doel het functioneren van de gemeente te verbeteren en de publieke verantwoording daarover te versterken.

In de hierna volgende hoofdstukken zijn de geplande activiteiten nader uitgewerkt. Omdat we in het jaarplan vooruitkijken is de volgorde hier andersom ten opzichte van het jaarverslag en kijken we eerst naar onze ambities en daarna naar de praktische uitwerking daarvan in 2021:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat gaat dat kosten?

3. Wat willen we bereiken?

In 2021 heeft de rekenkamer een meerjarenstrategie voor de jaren 2021-2024 opgesteld. In de meerjarenstrategie hebben we de volgende strategieën geformuleerd.

De strategieën zijn:

1. Goede relatie met de gemeente, onafhankelijk in het onderzoek
2. Evenwichtige spreiding over thema's en 3 onderzoeken per jaar
3. Ruimte voor flexibiliteit en actualiteit

Deze strategieën vormen de basis voor de jaarplannen die de rekenkamer opstelt.

In de meerjarenstrategie is een globale verdeling van onderzoeken voor de komende jaren opgenomen, waarbij een volledige spreiding over de (huidige) begrotingsprogramma's is nagestreefd. Het daadwerkelijk realiseren van de meerjarenplanning wordt beïnvloed door de praktische en budgettaire mogelijkheden van de rekenkamer en door de invloed van actuele ontwikkelingen die tot andere prioritering kunnen leiden. De rekenkamer volgt daarvoor de politieke agenda en onderhoudt contacten met onder andere de gemeenteraad en maatschappelijke partijen. Tenslotte zijn de wettelijke kaders en de gemeentelijke verordening voor de rekenkamer leidend bij de uitvoering van haar werkzaamheden.

In onderstaande tabel is te zien hoe de onderzoeksonderwerpen die wij dit jaar gaan uitvoeren zich verhouden tot de thema's.

Thema	Lopende onderzoeken	Voorgenomen onderzoeken
Mens	Jeugdhulp H10 Participatiewet	
Stad	Afvalgerelateerde overlast	Woningbouw Burgerparticipatie bij energietransitie
Bestuur en informatie		Wet toezicht accountantsorganisatie

Tabel 4 Indeling lopende en voorgenomen onderzoeken naar thema

4. Wat gaan we daar voor doen?

In dit hoofdstuk leggen we ons jaarplan vast voor 2021 en geven we een toelichting op de afzonderlijke producten die in het jaarplan zijn opgenomen. Dit jaar verwachten wij vier onderzoeken naar de volgende onderwerpen te publiceren:

- Geheimhouding (reeds gepubliceerd op 14 januari 2021)
- Afvalgerelateerde overlast in de openbare ruimte
- De begeleiding van jongeren in het kader van de Participatiewet

- Kosten jeugdzorg H10

Daarnaast worden de lopende verkenningen naar de Woningbouw en Burgerparticipatie bij energietransitie voortgezet in een onderzoeksoptzet en starten deze onderzoeken vanaf het 2^e kwartaal 2021.

In de onderstaande tabel is onze jaarplanning opgenomen. Hierna geven we op elk onderwerp een toelichting.

Product	Onderwerp	Datum
Onderzoek	Geheimhouding	Gepubliceerd 14 januari 2021
Onderzoek	Participatiewet	Publicatie 2 ^e kwartaal 2021
Onderzoek	Afvalgerelateerde overlast	Publicatie 4 ^e kwartaal 2021
Onderzoek	Jeugdhulp H10	Publicatie 2 ^e kwartaal 2021
Verkenning en onderzoek	Burgerparticipatie bij energietransitie	Verkenning afgerond 2 ^e kwartaal 2021 Publicatie onderzoek 2 ^e kwartaal 2022
Verkenning en onderzoek	Woningbouw	Verkenning afgerond 2 ^e kwartaal 2021 Publicatie onderzoek 2 ^e kwartaal 2022
Navolging	Navolging op afgeronde onderzoeken	Wanneer van toepassing
Kortlopende onderzoeken	Afhankelijk van actuele ontwikkelingen in de raad	Wanneer van toepassing

Tabel 5 Jaarplanning 2021

4.1 Onderzoeken

Geheimhouding

In augustus 2019 zijn we een onderzoek naar geheimhouding gestart (RIS303372). Onderzocht is of het beleid en de praktijk rondom geheimhouding in overeenstemming zijn met de wet- en regelgeving en of het principe van ‘openbaar tenzij’ ook in de praktijk goed wordt nageleefd. Het onderzoek geheimhouding is op 14 januari 2021 gepubliceerd en wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2021 behandeld.

Participatiewet – begeleiding van jongeren

Op 27 februari 2019 is het onderzoek gestart. Met het onderzoek richt de rekenkamer zich op de begeleiding door de gemeente naar school of werk van jongeren tussen 18 en 27 jaar met arbeidsvermogen die ondersteuning nodig hebben om naar school of aan het werk te komen. De publicatie van dit onderzoek wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2021.

Aanpak van afvalgerelateerde overlast in de openbare ruimte

Op 2 mei 2019 is de rekenkamer gestart met het onderzoek naar afvalgerelateerde overlast. De rekenkamer wil inzichtelijk maken of de aanpak van de gemeente doeltreffend en doelmatig is. Hierbij gaat de rekenkamer specifiek in op de vraag hoe de gemeente beschikbare informatie gebruikt bij het bepalen van prioriteiten en inzet bij de aanpak van afvalgerelateerde overlast in de openbare ruimte. Het onderzoek richt zich specifiek op drie handhavingsprioriteiten – de overlast van hondenpoep, van weesfietsen en van rommel op straat – en kijkt naast het stedelijk beleid naar twee casussen: de stadsdelen Centrum en Segbroek. We verwachten dit onderzoek af te ronden in het tweede kwartaal van 2022.

Jeugdzorg H10

In januari 2020 zijn we een gezamenlijk onderzoek gestart, in samenwerking met de rekenkamer(commissie)s van de andere H10-gemeenten, naar de Jeugdzorg H10. Aanleiding van het onderzoek zijn de landelijke tekorten in de jeugdzorg. Daarnaast ervaren raadsleden weinig grip te hebben op de jeugdzorg. Het doel van het onderzoek is enerzijds het inzichtelijk maken van de toename van de kosten in de jeugdzorg, en anderzijds het beoordelen van de voortgangsinformatie aan de gemeenteraden t.a.v. jeugdzorg. We verwachten dit onderzoek te kunnen publiceren in het tweede kwartaal van 2021.

Burgerparticipatie in energietransitie

N.a.v. eerdere verkenningen heeft de rekenkamer in 2020 een focus gekozen voor het onderzoek: burgerparticipatie bij de energietransitie. Dit zal uitgewerkt worden in een onderzoeksopzet in het 2^e kwartaal van 2021, waarmee het onderzoek van start gaat. Publicatie is voorzien in het tweede kwartaal van 2022.

Woningbouw

De verkenning uit 2020 naar woningbouw zal in het tweede kwartaal van 2021 resulteren in een onderzoeksopzet. In 2021 zal het onderzoek uitgevoerd worden. Publicatie is voorzien in het tweede kwartaal van 2022.

4.2 Verkenningen

De rekenkamer heeft in 2020 naar aanleiding van de Coronacrisis twee verkenningen gedaan naar transparantie en kwaliteit van het gemeentebestuur tijdens de crisis. Gezien de Coronacrisis in 2021 voortduurt, kan er alsnog aanleiding zijn verder op dit onderwerp in te gaan.

4.3 Monitoring raadsbesluiten n.a.v. rekenkameronderzoek

Met onze onderzoeken willen we bijdragen aan het verbeteren van het functioneren van de gemeente. Het monitoren van de opvolging van raadsbesluiten over de aanbevelingen uit onze rapporten zien wij daarbij als een belangrijke taak. We volgen daarom na de afronding van een onderzoek de implementatie van de aanbevelingen door het college. De rekenkamer toetst daarbij in hoeverre de door het college aangegeven aanpak tegemoetkomt aan het

raadsbesluit en informeert de raad daarover met een brief. We zullen de navolging van de in 2020 en 2021 gepubliceerde onderzoeken volgen en wanneer dit aan de orde is, de gemeenteraad hierover informeren. Dit geldt onder andere voor de onderzoeken: geheimhouding, OCC, participatie, jeugdzorg en de handreiking revolverende fondsen.

4.4 Kortlopende onderzoeken

Met kortlopende onderzoeken willen wij flexibel kunnen inspelen op de actualiteit. Voor kortlopende onderzoeken houden we ruimte in de onderzoeksprogrammering naast de uitvoering van grote onderzoeken. Flexibiliteit in het onderzoeksprogramma is wenselijk als de raad de rekenkamer om een onderzoek verzoekt. Of als er actuele ontwikkelingen op een bepaald onderwerp zijn waar de rekenkamer op in wil springen.

Het doel van een kort onderzoek is de raad snel een diepgaand inzicht te geven in één specifiek onderwerp. Wij beogen met de kortlopende onderzoeken deze te koppelen aan lopende besluitvorming in de raad. De kortlopende onderzoeken dienen ondersteunend zijn aan de besluiten die de raad zal nemen. Zo kan een rekenkameronderzoek van optimaal nut zijn bij de besluitvorming op dat moment.

5. Wat gaat dat kosten?

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Begroting 2021
Personeelskosten staf	543	542	652
Honorering leden rekenkamer	72	72	74
Inhuur	105	38	93
Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc.)	114	109	112
Diversen	35	48	50
Totaal	869	809	981

Tabel 6 Begroting 2021

De begroting voor de rekenkamer in 2021 bedraagt € 981.000. Dit is inclusief het rekeningresultaat over 2020 (€ 60.000) en een resterende bijdrage van € 1.000 van de H10-rekenkamer(commissie)s aan de Rekenkamer Den Haag voor de uitvoering van het gezamenlijke onderzoek naar de H10-jeugdzorg.

5.1 Toelichting per post

[Personeelskosten staf](#)

De personeelskosten nemen ten opzichte van 2020 met circa € 100.000 toe, als gevolg van het uitbreiden van de onderzoekscapaciteit in augustus 2020 en maart 2021.

Honorering leden rekenkamer

In 2021 stijgen de lasten, omdat de honorering van raadsleden, waaraan de honorering van de leden gekoppeld is, is gestegen.

Inhuur

Het budget voor inhuur is ten opzichte van de begroting 2020 iets afgenomen. Het begrootte bedrag voor inhuur zal in 2020 aangewend worden voor de inhuur van extra capaciteit en specifieke deskundigheid ten behoeve van onderzoek.

Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc.)

De overheadkosten nemen ten opzichte van 2020 trendmatig toe.

Diversen

Ten opzichte van 2020 zijn voor diverse uitgaven (opleidingen, abonnementen, kantoorartikelen e.d.) meer kosten in de begroting opgenomen. Enerzijds, doordat de personele uitbreiding van de staf zorgt voor meer bijkomende kosten. Anderzijds, omdat de rekenkamer verder zal investeren in het meer toegankelijk maken van haar rapporten via de nieuwe website en het maken van onder andere informerende plaatjes en filmpjes.